

Dag = Bladet :

Wälsignade Tryck-Friheten.

Tredje och Sidsta Stäcken.

N:o 82. och 83.

Stockholm den 6 Junii 1783.

För Dagen *).

Annu den trägna Landtman bäfwar
Annus Hans hopp ej fructer stå
— Hwad! men of Himlen något jäfwar
Uppå en Dag som GUSTAFS är?
Kom Flora! Du som sällhet sprider
Giut öfverfödd i Jordens famn!
Ett Folk hwars Kung bär WASAS namn,
Har rätt at skida Gyllne tider.

—
Insändt.

Da Romerska Senaten en gång för 1700 år sedan war sam-
lad för at öfwerlägga i et angelägit ärende, anlände en
Bonde, hemma wid Donau strömmen, til Rom, sticad af
sina Landsmän, at anklaga Befälhafware och högsta Ambetsmän
i landet såsom mutkolfwar och uppenbara fränkare af Folkets rätt.
Hans wärdwärdiga tal war följande.

„J församlade Riksfäder! och du lycksaliga släkte! Jag arme
Man, inbyggare och Bonde ifrån Milan, wid gränsen af Donau strö-
men, hållar eder, som i detta Rådhus lag stäpen. O! at de odöde-
liga Gudar wille på denna dag så wäpna min tunga, at jag ej talar
annat, än hwad mit förda Fädernesland höfwer och gagnar; Men
at

*) Insändt.

at de och tillika måtte hårda Edra Axlar at til folkets wål kunna bára den tunga Regements bürdan; ty utom Himmelsens biträde står ju i ingen dödelig magt, hwarken at ärnå det goda, eller undgå det onda.

Wredgade Gudar och et oblidt öde har så sticket, at Lyskland, min södelse-ort hor af Edra stormodiga anförare bliswit kuswat. Ju mer wår samtid larmar öfwer Edra segrar och erstrade Länder desto större wandra skal efterwärlden skämpa på Edra blodiga Lagrar. På et och samma ögnblick som Edra legda glöpar i spetsen för Er searwagn med full halt skria; Lebewe Rom! Det ööfwerwinerliga Rom! pusta Edra ståttrade staswar under dällda suckar sin klagan fram til Gudarne: Wåls för rätt! Wåls för rätt!

Af mit ofkonstlade tal och grofwa klädnad lærer Ni lätt kunna dömma om min ofunnoghet i Hoffspråket, och brist på den Höga smaken. Med at min gammoldags ställning äger jag likwål, ej mindre än mina Camerater, ingen äldre wettenskap än den, at i sit ätte halt kunna ställa en rättwis man från en wåldswerkare: Ty i stället Wi Bönder ej finnas så hittuge på granna ord, äro wi begäfwade med den urmodiga egenkapen at i öpen dag nitåstka för äran och orädda styggas wid lasten hwar hållt den tagit sit säte. Swarsöre och i bland wåra medfödda huswudsanningar denna ej står i sämsta rummet: At alt hwad wåldswerkaren, på Rikets kostnad i längre tid rappat at sig, skal en förtörnad Gudarnagt, ned en hast Sonomfråntaga, och alt hwad den dygdige i flere år mist, skal på en dag återbåras; ty at onskan blir stinn och riktar sig, åter mot en Högre wilja, fast med des tillrådjelse. Den dag skal dock komma och wara snart när, då Rikshandaren måste umgälla sit brott; då den myndige sättes ur stånd at förtroffa, winglaren at skinna, Riket at mista, och den fattige ändteligen slipper bada sig i råror.

Ware sig Grek, Barbar eller Rommare, som afhör mit tal, det gwiftar mig lika. Nog af, at den som wäljer wanryckte för ärligt namn, orättrådighet för rättwis, ofog för billighet, lögn för sanning, är och blir af hwad Nation Han wara må, i Gudarnas åsyn en styggelse, och ibland människan en wenbörding. En och hwar af Er förebår sig hata Högfärd, och ingen är som icke stormodigas, alla fördomma löstliga nöjen; och ingen är som icke går i enrum med den wållustiga flödan, Emot öfveri predita allas; Och ingen är som icke wålltrar sig i öfwerhörd, Tålmod göres behof, skriles öfwer alt, men ingen är som icke wid minsta anfall wille röra Himmel och jord. Alla atfara emot lättja, och ingen är som icke i orklöshet slantar bort sin

En dag. Sirughet säga sig alla bära affly före, och ingen är som icke samlar åt sig allt hvad han öfverkommer. Med tårar nödgas jag midt i Rådssalen och fram för Er äfyn påstå, at Ni med blotta tungan uphöjen dygden, men med alla edra både kropps och själs öfriga förmyndigheter dyrken lasten. I stället för walspråket som ristat på Edra wapen, Ahnor och Sigiller: Öf ägnar stona den dygdiga och straffa den lastfulla, borde det heta: wår wällust består deri at förtrycka den oskyldige och plåga den redelige.

Då nu ältling talar för Tysklands öfuld, och Roms förmåtenhet, då wi ej gifwit någon anledning til Er föröddande framfart, wälän! låtom öf möta wåld med wåld, föröfveri med ströfveri. Atminstone ser jag ingen annan utwäg til råddning uti et förwirradt och af sielfwa Gudarne så godt som öfvergifwit samfund; där lystmåtet efter andras tjänster och egendom är bragt öfver al höfwa, och det som wårre är, där wåldswärkaren nådt den högd, at Embetsmannen fräckt föracktar och den lidande ej dristar klaga öfver förtryck. Hvad Er angår, i hwars wårjo Högsta Lagstipningen är, har Er förnäma anda intryckt en så kryppande häfwan i Edra underhåfwandes sinuen, at det faller dem drageligare smälta i sig all den öfbrätt som de i sina Hemkojor uppbära, än fara Åstad och ligga Er öfver med onyttiga klagowisor. Huru kan det och annars wara? då den som Hemma hos sig ser sig roppriden til äfventyres af en enda plågare, får tålja hela skaran mot sig i Rådet, utan twifwel derved, at den som klagat är en utmärkt glad stackare, men den som öfverklagas äger antingen börd eller mynt i behåll at muta med. Har det wål någon enda gång uppstigit i Er tanka at göra rätt och freda öf för wåld? nej wist icke! Embetsmannen som i Ricken öf på halsen, preja wår egendom, då Ni som sitten Hemma wid styret, och hos hwelka Wi borde wånta rättelse til måttets fullnad klippen åran af öf. Ansedde ej annorlunda än et släkte utan förnust, utan Lag, utan Kung, råknen I öf såsom willa wrak, som Ni tycken äro nog hedrade, då de så bära namn af Edra trålar. Men I bedrogen Er fult upp kåra Herrar! Är det icke öfbrünstigt af Er at bestrida det Folket förnust som utöfwar inga andra hemseder, än dem Silwa Naturens Herre inplantat; som icke träna efter andras hem, intet snålas efter främmande gods, intet ilskånas efter utkänst öfwerflöd? Med långt mer förnust bör öfbrünstet skrifwas på Er råkning, som öfbrünstide med det tålla och fructbara Italien ej staden förån Ni blott för at mätta Er brünst, blodstänkt hela Jordklotet.

Wi wete Ert infast. Ni ansen öf ej annorlunda än födde trålar,

lar, så wida Wi lefwat utan Förste, som regerat och, utan Råd som styrdt och, utan Krigsmagt som försvarat och. Wårt swar bör dersföre icke heller wara för Er doldt. Wi behöfwe ingen krigsmagt, ty wi wiste af ingen fiende, intet Råd, ty en och hwar lefde någd innom sig och ägde råda sig sjelf; ingen Förste, ty wi woro alla af lika börd. Regentens yppersta Embete, som består i at quäswa sina Tyranner, och Hålla Lagbrytaren i lagom och spåkt, blef således för och en o-nyttig öfwerflöds wara.

Inbillen J er at jag redan sagt alt hwad J bören höra, så be-
 Hagar jag Er korta omtänka, Det står något quar som torde falla
 Er plågsamt; men då Ni warit utrufade med nog fräckhet at ut-
 öfwa så grofwa illgrepp, känner jag mig hårdad af en ej mindre fri-
 modighet at lägga dem för öppen dag. Ett allmänt Riksbrott får
 ej försonas med matta förebräelser och dolda strapor.

Ingen ting har satt mig i så mycken bestörtning som Er såkun-
 noghet, at på sått som nu en tid skedt, förefe orten med Höfdingar
 och Domare, til hela sit samtantag, så unga, så råa och så odugliga,
 at de (jag talar på ära och tro) icke ens hafwa hufwud at tolka
 Edra, mindre begripa våra Lagar. Enda felet ligger ofelbart däruti,
 at Ni raten alla dem som äro wurne til Lagens Hålgd och al ord-
 nings wård, men wråken i stället på och Edra kreatur och gunstlin-
 gar. Då Rådet, utan affeende på stickelighet och förtienst kastar
 lyflorna i gapet på sina til Själ och Kropp raglande skojare; Huru
 wil man då begära af min matta talgäfwa at i orden fölia dem öfwer-
 olt på stäten, af hwad de i märket stält sedan de anländt til sina be-
 stämde poster. Hörer likwäl på deras handlag.

Med en såfwerlig rodnad uplåta de sina miuka och smidiga hän-
 der . . . för de mutor som uppenbarligen frambaras; men och med
 lika oblyg tiltagsenhet gripa de til sig i löndom alt hwad de öfwer-
 komma och står dem an. Den fattigas småsel straffas hårdt; men
 den rikes högmålsbrott ses genom fingren med. Man lemnar med
 flit öppet sått för lasten och winstränkt lopp för wanarten, på det
 anledning til prejeri aldrig måtte tryta. Försoffade af wällust och
 liderligheter, är hela deras häg bekymmerlös om Solkets wäl. J stället
 för at häfwa ordning och mota illgärningar äro de sjelfwe urhofs-
 män til de fleste. Deras walspråk är: Pöbeln bör ej så miuka,
 mindre äga någon känsla af rätt och orätt. Med et ord: De för-
 häfwa sig öfwer blotta namnet at heta Romare, och inbjlla sig endast
 dersföre wara i födslen fullmyndige at plundra werlden. Swart
 ut

att wil det wäl stadna föra Råds-Herrar? äga då Edra snåla be-
 går och Er högdragna myndighet inga gränser? Talen fritt ut hwart
 från Ni tänken, och frälsten oss en gång ifrån vårt plågsamma qwal
 emellan hopp och frucktan. Sker det för våra barns skuld, så låt det
 braka an. Dragen fram blacken och låten fastwen lämna utgången
 på sit öde. Strider det emot menckligheten at omgjorda oss med tyu-
 gre järnbojor än dem wi förmå bära, så strider det wist icke emot Er
 omäncklighet at utom al mätra öka påbud, utlagor på utlagor: är det
 våra tilgångar Ni sinlen at, så stå de til Er tjenst, tagen i fred,
 och bären gerna bort alt hwad Ni finnen. Jag har förut sagt, at
 wi tänke olika. På det I mågen dö stinne och rike, lefwen Ni som
 Nidingar. Fruckten I någon resning å wår sida, så tilstår jag det
 är swagt af Er; det ser likwäl så ut, som Wi endast för den fruck-
 tan skull blifwa heimsökte; men med alt det, welen I gå i borgen
 at Wi för Er så sitta fredade, så skal jag wåra man å Wår sida
 at ingen af oss skal rubba Er. He och hela vårt tråldoms of ej
 tilräckeligt at freds ställa Er lystnad, så återstår ej annat för oss, än
 at råcka fram våra hufwuden; ty bilan är, tro mig, för dem mer
 dragelig, än Er hårda medfart för våra klånflor.

Welen Ni weta Romare! Ert öde, så kan jag berättta, det Wi
 af frucktan at blottställa wår afföda för så omänckliga Tyranner,
 med en mun uppsagt och affwurit alt omgånge med våra Hustrur; i
 det förtwiffade beslut, at hellre under et 20 til 30 åra återhåll tåla
 Naturens anfall än förfkaffa Er Skafwar. Då samma swåra öde
 möter dem som deras arina Föreldrar, wore det omänckligt gifwa
 dem lif och ännu mera grymt at upföda dem. Likwäl så framt Ni will-
 jen handla som wisa Regenter med vårt land, och gjöra hwar man rätt,
 så kunde det framfarna låt glömmas, och allas sinnen snart tåmjäs til
 otwungen lydnd.

Så ofta Wi anlände til Rom, fullproppade med Klagowisor mot
 Edra Befälhafware, så så wi det swaret, at våra ansöckningar skola
 föredragas i Rådet. Wi blifwa wäl omsider hörde, men wärckställig-
 heten följer aldrig eller ock så sent, at olågenheten ej mer kan
 förekommas. Derupå kunde jag frambringa flere Exempel. Då en ut-
 fattig som ingen ting äger at dela med sig, hwarcken pengar, fina wis-
 ner, kostbara Ellencer eller andra dyrbarheter, ligger Er öfwer; då
 den som okänd med Edra Favoriter ej åkallat deras förord, men lika-
 fullt anmäler sin klagan, får han tör hånda omsider det nådiga swar
 at man skal se på saken; Men deri stannar och hela handläggningen,
 Han

Han refer hem igien fullproppat någon gång med toma ord och fåfånga löften. Til en onnan uslinge säger man den ena stund: „Min vän! du har den bästa sak i världen: men minst han wet der af, har saken varit före, och ester förut öfverlagd och beredd omröstning gäddt förlorad. Allt hwad Han wunnit på resan, är at Han kommit hit med besvär mot en, men rest hem, under tätta anrop af hårdhet och Gudarnas hämd öfwer hela stäcken. Händer det som sällan sker, at någon wrolig Gälle som lärt sig i grumligt watten, tala sött och smickra nedrigt, infinner sig hos Er med någon ansöknig, då skal man tro det blir et stöjande af. Hans dicker och prat ansen I för Guda tal. Den sluga som skal ställa til rättta måste hals öfwer hufwud åstad, men refer snart derifrån med så ringa landets båttrad, och i stället för en någd spitsbof, har man gjort en hel mängd dygdige medborgare misnöjde och handfallne.

Af mit lefnadslopp kunnen I döma om alla mina Landsmän. Hela wintern igenom lefwer jag af hopsamlade öllon; om Sommaren af Gäd och jordfrucht; sifkar då och då, stundom för ro, stundom för nöd skull. Således tilbringar jag min mästa lifstid dels i skogen, dels på flacka landet. Welen I weta orsaken, så skolen I och så weta. Edra Befallningshafwande wära plågoandar, hafwa så blotat Inwånaren, förbittrat wära sinnen, uttömt Cassorna och sargat Samhället, at då Lag och Rätt ej fins mer i Landet, någon räddning af nu warande Råd icke heller kan förmodas, har jag för at ej wara åskådare af en så bedröswelig syn, sjelf försatt mig så godt som i landsflygt från Hustru och Barn, wänner och hem. Ty drågligare förefommer det åtminstone mig, at lefwa ensam i willa skogen, än alla ögnablick höra mina olyckliga Landsmäns lät och jämmer. För jag intet wäld på wilstjuren i skogen, intet föra de på mig, men af medmänniskor, ända til dem jag gjort godt, ser jag mig alla dagar i wäda. Bedröfligt är at känna ett widrigt öde, bedröfligare, at ej få det ombytt då det känns; bedröfligast, då läkmedlen äro til hands men den som förstår ej wil, och den som wil ej förstår nyttja dem.

O! I människofrätare! ägen I ej någon känsla af hwad öf trycker? Ni torde likwäl kunna låsa ur synen på mig, all min oro; då wid blotta berättelsen ögonen flöda i tårar, tungan stjarlar, lemmanna darra, sinnet försmäktar, hiertat brister och den öfriga kroppen wil tyna af. Huru menen I wäl det sker på stället, där hela olycksmdrjan skadas med ögonen, höres med öronen, och påtagas med händerna,

berna. Det jag wist icke tänker knåfalla om, är at Ni ej må stic-
nos wid mit tal. Nej! det frågar jag intet efter; men det bekym-
rar mig något, om hwad jag sagt, blifwit nog begripeligt.

Eron I försigtigheten befalla Er at sålunda fara fram med oss,
bören I därjemte tro, at månsfligheten befaller oss at härwid stå sum-
me. Råtingen är det en glupsk osanning jag saut om detta Råd och
dessa Embetsmän; och i den händelsen bär jag såsom en uppenbar Be-
läckare straffas; eller är det och sanning, i hwilken händelse, både Ni
och de böra utan skonsmål wråkas ifrån Sina Embeten.

Et är som tröstar mig, och hwaram jag gerna glannar med mi-
na öfriga olyckliga medbröder. Det är den fasta öswertygelse jag
äger om en sådan Gudarnas rättwisa, som lämpar straffet efter brot-
tet, så at den dåldaste illgerningsman gemenligert måste til slut um-
gålla sina tilgrepp med det effentelligaste straff; ehuru jag tillika mod-
fälls öfwer min swaghet, at ej mågta utgrunda deras höga ändamål,
då en redlig mans mistag ofta beifras med barbariska straff;
tör hända emedan den dygdige är omgjårdad med starkere, och den
lastfulle med swagare försvars wäpen, emot frestelsens anfall. Hwad
wisast och ansäk, är at i tyshet wörda deras domar.

Hade jag et så rikt förråd af edra öpna Påbud och präntade
Öbrordningar, at fritt så granska och döma, som wi endast så dem at
smickra och berömma Edra så kallade storwerk, så wet jag wist, at
och det ena ibland plågorisen Ni utskändt emot oss, jag menar Edra
Ösödingar och Dömmare, skulle så litet på den goda sidan förewi-
ga Edra bedrifter, at om det stöde i wår magt, skulle föga någon af
dem swaga i dag på gatan i Rom, som icke innan morgondagen läge
hufwudlös för wåra fötter.

Med flit nämner jag så ofta för Er om Gudarnes hämd. Det
är jämt i dag smtonde dygnet sedan jag anlände til Staden. Hwad
jag sedt och hört under hela denna tiden i Senatens förehafwas och be-
slutas, är af den bestaffenhet, at så framt det ringaste där af skede
wid Donau strömmen, och wi warit oss sjelfwe lemnade, skulle wipp-
galgen blifwa tätare späckad med rep än winrankan med druswor. Jag
har gådt öfwer alt ikring staden, och med ej mindre löje än häpnad
betragtadt Edra fräcka och afsakade steg, Er nessiga klådedrägt, Edra
wårfrningar och mellankopp, Ett sus och dus. Dagadt det, då något
Rådets beslut utskändas til oss, med hwad högtideligheter beledsagas
det

det icke? Med warfamma steg bär man det upp til Tempelen, det offeras på Altaren, och såga fattas, at det ej blir rent af tilbedit med bögda knä och krumer rygg. Utgången är den: Vi lyda befallningen, men bära öppen affky för de Befallande.

Min önskan är uppfylld och sinnet lättat, då jag nu fått bära fram så mycken torr sanning. Har mit tal förtörnat Er, så ber jag at få kasta mig för Edra fötter och i glad tysthet afwagta bilan. Som mit Fäderneslands Martyr, älskar jag at hellre uppresa mig sjelf en årestod, än lemna Er den äran at pläckewis nagga mig til döds, at steka mig wid sagta Eld.

N:o 84. utgifwes den 13 Junii eller nästa Fredag.

Stockholm, Tryckt hos Commissarien P. A. BRODIN, 1783.

Dag-Bladet:

Wälsignade Tryck-Friheten.

Tredje och Sidsta Stäcken,

N:o 84.

Stockholm den 13 Junii 1783.

Sedan jag nu ä nys blifwit påmint och ombuden igenom så många bresflappar tecknade dels med Veritabla dels med fingerrade namn af Militärer på Landsbygden och i Garnizoner, at införa i mitt Dagblad hwad som för dem bär wara intressant och af besynnerligt värde, så har jag beslutat att öka dessa Sidsta Numror af denna Sidsta Stäcken, med en ny Artitel under namn af *Militäriska Tryheter*. Hwad jag är påhågad at få renouellera en Connoissance med min för detta metie, och Hwad det blir Lucrativt at skriva! Se här min ungefärliga Calcul: Swänska Arméen til Sids och Lands utgick wid påh 120 tusend man med Wargjärningen eller 120 Regementer, Officerare på stat kunna utgöra a 30 räknade på hwart Regimente 3600, på extra Stat a 10 på Regimentet 1200, ergo säljer jag snart 1500 exemplar mera än wänligen, förh Hwad jag warit wärdlös som så länge försummat en så hederlig Industrie! jag tar för gifwit at alla löpa: Sif och til en litet tydligare! Prospectus,

Allt det jag antingen ej med egna Ögon sedt eller Connoisseurer (Officerare) försäkrat mig om, kommer aldrig at insättas utan epithete af som rycktet liuder. Man bär wara försigtig, Amnet är ömtåligt, eller och nämner jag mina lödior — Någon gång når det så påsar sig, beledsagas alltid nyheten med Reflexioner. Min ödmjukaste anhållan blir då til alla frigsman som äro tjänstgörande i Lagren och i Garnizoner, at de gifwa mig del af alt det märckwärdiga, tappra, ädelmodiga och ordningsfulla i tjänsten, blott Species Facti med en præcis och militairisk Stil — jag skall nog försöka at strö blommor i offerlöken, och jag skal försöka at måla med Guld och Carmin. Och huru just ingen anmodat mig, gifar jag at det ej skal misshaga Löfaren om jag någon gång för ombyte talar om de östwriga Arméerna

ena i Europa. Jag har till winnande häraf etablerat en nog dyrbar Correspondance, samt gjort anstalt til anskaffande af främmande Reglementer, Rapporter och Ordres Journaler, för at utbröna huru longt Grannarna ännu kunna vara tillbaka i anseende til Os — Men Commencons:

Militairiska Tyheter.

1:0 Den 31 Maj middagetiden under Hans Korgl. Maj:ts eget höga anförande Marcherade Deß Lif Garde så Cavallerie som Infanteri samt en Batallion af Högstsalig Hertogs Maj:st Entes Drottningens Regemente ut på deras wänliga Campements Plats. At dömma efter rotarnas räkande i Pluton, det endaste såkra sätt somen Skådare kan nyttja, så woro Esquadroner och Compagnier fullt ut Complettas, men den som welat jagera af marche-Filen igenom staden, hade påskådte at de woro öfwer Complettas. Spelet wid den Sidst nämde Bataillon war ifrån Turkiet så til musique som Klädedräckt, hwilken i anseende til yppigheten i widd och längd Contrasterade nog utmärkt emot wår sparsamhet i snått och kort — Orientaliska drägten är illa wald och marquerar welslighet, då den nu warande nationela Swänksa är så wacker och så egen för en troupp, som derigenom at den liknar de gamlas stål Harness intet är något Harness, inspirerar den nymodiga wigheten och beqwämheten för Krigs manuevren, samt föracker för faran.

2:0 Som Rycket liuder skal et låger af 50000 Preusare snart formeras wid Berlin öfwen under deras Konungs befäl, hwilken ännu i sommar skal bewista twänne dylika på särskilda ställen.

3:0 I Altonaiska Mercurius af d. 23 Maj står: det förändes at Swärje til äfventyrs skal bispringa Ryssland med 12 tusend man Auxiliär Troppar och Semton Krigsstipp. Utan twiswel en politisk dikt af Avis skriwaren, för at så mycket snarare förmä Sultanen med sina undersätare at öfwergifwa Europa.

Den 6 Junii formerades et Läger wid Tawastehus Stad i Finland af flera tusend man bestående i Cavalleri, Infanteri, Artilleri samt lättta tropper.

Det utmärker vishet hos en ung Furste, at udfylla med andras ås-
farenhet hvad som felas i hans egen. Hvad usje er det icke
at läsa Italienka Konungens Acharics ord til sin Minister „Gif mig
„wedermåle af Er trohet i det Ni underrättar mig om det goda jag
„bör göra, och fått Er modigt emot de onskesfallas företaganden. En
god Konung tillåter alltid at man talar wid honom för at understöd-
dja rättvisan. Swårt om är det et wist märke på en Tyrannisk
grynhet, at aldrig wilja höra talas om de gamla lagarne. Jag upre-
par gerna dessa Kejsare Trajani wackra ord til Sswersten för sin Lif-
wacht „Emottag denna lysa, och betjäna Er af den myndighet Hon
„giftwer Er, antingen för samhället och för mig om jag regerar med
„rättwisat eller för samhället emot mig, om jag går ifrån min skyldig-
„het. Bestämma hwad jag af Er fordrar, och wet, at jag ej trov mig
„ha rättighet at bryta mot rättwisan.

Då Recaredo, en af de bästa Konungar som någonsin warit, ut-
sände sin Skattkammare för at undersökka sina nbdlidande under-
sätare, sade er af hans Rådsherrar til honom, at en Regent bör al-
tid hafwa stora skatter, förutan hwilka en Monarchie ej kan äga bestånd.
Hwarjå Konungen swarades „Jag ökar mina skatter då jag underhål-
„ler mina undersätare. Man är ej en sanskyldig Konung, om man
icke gör sit folk godt. En Förstes fullkomligheter kan inbegripas
i följande 7 egenskaper: Gudstruwan, Wishet, Rättrådighet, Mild-
het, och Zapperhet. Gudstruwan ger honom at Gud: wisheten at
sig sjelf; rättrådigheten at Lagen; Zapperheten at wapnen, och mild-
heten at alla människor.

En flicka full af intrigver och diarshet som genom hwa upståg skaffar sig
allfare och fåster dem genom favoreur, har blott deras förtroende och
lydnad i små saker eller utan minsta betydhet; i de af wärde eller
af angelägenhet äger hon af den minsta magt öfwer dem—swårt om,
en skönhet som igenom beskedliga tankefätt liksom tvingar små al-
skare at högaackta sig, som blyg och ärbar känner dygd och heder af-
wen så wäl som kärleken, kan flicka dem med sin minsta minck til
världens ända, til en stagnering, til äran, och til gifswa öfwen om
hon behagar—Jag tycker at ett sådant herrowälde är et af de wac-
raste, och kan alltid förtjena den mödan det kostar.

Inlände.

Historien berättar oss om en 16 års Flicka som hade en storprætare til Amant, at hon pålade honom tiga, och så strängt, at under tvåanne års tid ingen menniska twiflade det han icke igenom någon sjukdom blifwit stumm. En dag uti ett stort sällskap berömde hans Flicka sig af at straxt kunna bota honom (det war på den tiden när kärlekens språk taltes i hemlighet, och ingen menniska kände deras wänskap för hwarannan) och hon gjorde det med ett enda ord: Tala. Är det intet något högt och rommerst i en sådan kärlek? hwilcken af denna tidens Fruntimer kunde wäl lita på sin Ålskares stillatigande en hel dag, än mindre så long tid?

Anecdoter.

Sällan få unga Prinsar sådane Gouverneurer och handledare, som orådada predika för dem om skyldigheter, om ära och dygd, twärtom de knåfälla, smickra och ophöja dem til himlarna — En Prins som slutat sina Studier och sina ungdoms öfningar blef frågad hwad han bäst hade lärt — at säga til häst och rida, swarade han, ty mina hästar hafwa aldrig smickrat mig.

Då en lägbörding som ifrån trumslagare tient sig op til Öfwerste (Det war intet i Swärje) blef förewitad af en högbörding at ej wara af famille, swarade han: om Ni warit trumslagare i Er ungdom som jag, hade Ni warit det ännu.

Annonce.

Ercke Biskopen Laurentii Petri bref till Eric den 14:de har jag fått tillika med en 2 R:d. Sedel, som skulle wara i tryckarlön. Min herre hwem Ni är! så är den uträkningen falsk, ty Papper och Tryck kostar snart 3 gånger så mycket, men at detta äldriga Document efter Er tancka skal tidpas och läsas med nygirighet, deri bdr jag tro at Ni tänker rätt, så mycket mera, som det ej står i Erics historia af Biskopen Doctor Celsius. Jag sticker då pennige Summan tillbaka, och skall införa manuscriptet den 16 Junii eller nästa Mondag, med begiäran, at det ej blir sista gången, då sådane inskickas til uplysning i Söderneslandets historia.

N:o 85. och 86 utgifwes den 16 Junii eller nästa Mondag.

Stockholm, Tryckt hos Commisarien P. A. BRODIN, 1783.

Dag = Bladet :

Wälsignade Tryck-Friheten.

Tredje och Sidsta Slåcken.

N:o 85. och 86.

Stockholm den 16 Junii 1783.

Erkie Biskopen Laurentii Petri bref til Konung Eric den XIV *)

Sögborne Furste och Herre, Herr Erik Sweriges
Göthes och Wändes Konung.

Thet wärdhes E. M. ihugkomma, at jag nu är en gammal man
snart mina fem och stuttio år, och hafwer af thenna förflutna
tid fyratio och tre år, Erkiebiskops embetet här i Upsala först itt,
medh then flit och åhoga, att jagh skall in för Dommen med Gudz
hielp wähl beståd migh, hwilket jagh dock intet til någon åbro och
berömmelse (thet Gud kånne) anförer, utan endast, at E. M. thet
medh påminna, at jagh i mina dagar, mycket försökt och uthstått,
D att till Gudz namns ewiga åbro! jag har och mycket ransakat
i gamle Historier, måst efter min Sahl: Broders Mester Oluffs
död, emedhan han efter sig lemnade ett gott förred af gamla händ-
lingar, them han i sin tid med mycken flit och möda, dock sig till
sögo fromma upletat; men af alt som jag förfarit, sedt och hört
samt läst, har jagh än aldrig förnummit något landh kunna blifwa
beståndande, thet så många ewentyr lidit, och af så marghvaldige
syndher råddat, som wårt fattige Fäderneslandh Sverige i the ner-
warande och nesförflutne tider, ty på wantros, orettrisso, tyrannie,
oskyldigt blods utgiutelse och hordoms laster, måste ju altid en tim-
melig olycka och ewig förbannelse följa. E. M. liden att jagh
these rader skrifwer, tåler, at these gamle hender som efter Er.
May:s arfsrett och samtelige Stenders enhellige beslut satt Cronan
på Edert huffrud, och krönt E. M. til en mechtig Konung öfwer
the store riken Swea, och Götha, låten säger jagh, att the Eder
*) Insändt enligt anonsen i N:o 84.   trs

27 troligen wara för sådana och sitta Himmelsfrändhe syndher,
 28 som ofelbart och oundwiteligen samta öfwer landh och rike ett o-
 29 drägeligit syndastraff. E. May:8 Sahlige Herr Fadher, hwilkens
 30 namn jagh icke utan tårar skrifwer, hölt migh ibland sine synnerli-
 31 ghe wänner, befalte migh therför attskillige gånger om året (som
 32 E. M. self best weet,) tillse med hwad framsteeg Vårnåstarna,
 33 Studier och bokeliga konstir Erders M. underwiste och lärde, förnam
 34 gångh efter annan så merkelige progresser, att jagh innerlighen tac-
 35 kade Gudh som förunte en sådhan förståndigh Åttfurste til *Sceptrum*
 36 och Cronan i vårt Fedärnesland uppfostras, jag spädde ock då i
 37 anledning at sådana merkelige teken, at vårt rike skulle då Gudh
 38 behagade låtha thet af E. May:8 wijsheet styras, briingas til sådan
 39 wählgång, at grannarne skulle sig ther öfwar förundra, och fienderna
 40 medh afwundsfulle och förskrockte hiertan befructa, men nu när tije-
 41 den är inne, på hwilken min *prophecia* skulle blifwa fullbordad, har
 42 jagh och samtelige Sweriges barn med mig *Contrarium* funnit. Hwar
 43 ifrån thenna olycko flyter, står letteligen at sluta, ty föruthan un-
 44 dersåtarenas egne och grofwe syndher och lasther, wisa sig wantroo,
 45 hordoms lasther och oftyldigt blodz utgiutelse uti E. M. egne werck
 46 och hadlingar, at snart ingen winkel och wrå är i landet, hwarest
 47 icke ther om så ibland the högre som lägre talat blifwer, ja med
 48 sådhana ledhe och förtretelige ord, att the säija sig wilja tyran-
 49 nens ock af oplarna skudda. Wantroo är en mooder som ofelbart
 50 föder af sig et förderfweligit kietterie, kietterie blifwer då af wantron fram-
 51 bringat när sathan bringar then sielkwoke och kientrogna menniskan, at
 52 annorledes förklara Guds ord än thet i sielswa bokstafwen wissar sigh,
 53 när man intet läser then Heliga Skrift med ett rent och obesmit-
 54 tat hierta, tycker thet wara sitt höga inbillade förståndh för när
 55 skedt, at man medh förundran anseer the mörka språken, som gää
 56 utöfwer förnustet, och them sitt ringa förståndh tilskrifwer, hållandes
 57 then för olård och ofunnigh om Kristenes retta förstånd, som hållet
 58 sig stadiggt wid *texten*, intet betenkandes at Skriften sig bäst self
 59 förklarar, och at man intet bödr annat sökia at utransaka, än thet
 60 thet uthinman är författadt. Th Guds Hemlighet at utransaka,
 61 mehr än oss är medgiffwit, thet är öfwerdådighet: emedan Gudh af
 62 sin blottra nådhe hafwer oss alt thet uppenbarat, som han weet wara

,, of till wår fäls ewiga salighet uddigt. Döme nu E. May:z eget
 ,, samwete, om icke sådant har sig uthi E. May:ts werk och handlin-
 ,, gar af mång h stycker wißat. Uthi hwad fara har icke nu gångh
 ,, efter annan wår rene Evangeliske lära swäfwat under
 ,, Dionysii skadeligha förslag, them jag icke uthan E. May:z stora o-
 ,, wilja mig upsatt emot, och blifwit uthi stoore lagh och samwård
 ,, för en papistisk-kettare och skrymtare utskälde, som bemelte döde
 ,, Dionysius förorsakade medh sin fördommelige lögn, som skulle jag
 ,, för en stor summa penningar lofwat then Påwiske stoolen åter-
 ,, ställa then Swenska nation thes mact och wälde. Jag låter nu
 ,, alle mine skrifter, ehuru the med föga förstånd äro sammanskrifne,
 ,, wittna, om jag att werkställa en så fördommelig synd, låtit mig kö-
 ,, pa för penningar; nej then förädelige Judas är jag intet, som wil
 ,, förädha Christi hiord; men jag will förmoda, at emedan Dionysius
 ,, är dödd, lära och hans skadelighe förslag, Religionens förändringen
 ,, angående, med Gud; hielp wara E. M. uthur hogen. Then högste
 ,, Guden förändre i these och thylige förhafwande Konungens hier-
 ,, ta, at aldrig i eftertiden skrifwas må, sådanna ting i hans rege-
 ,, mens-tid händt. Jag är förwiskad, at om then rena och saligt-
 ,, gibrande troona, som är en gyllende kedia emellan Christum och en
 ,, rätt Christen fäl, får uti E. May:z hierta något rum, så måste
 ,, ju wißerligen wantroon wika, och med henne många flere grofwe
 ,, laster som E. M. påförde af många sine undersätare, som wehl haf-
 ,, wa sig bekändt then ohyfhet och hoordoms synd Konungen medh
 ,, sine löbsachtuge Konor dageligen förswar. E. M. påminner sig
 ,, att man både efter Guds och Mennisklig lagh är förpliktat att hål-
 ,, la sin kropp kysk och reen in til thes man honom sina Hustru öf-
 ,, werantwardar, then honom äga skall. Ty medh hwad skäl kan
 ,, man begiära af Gudi tillfogas ena rena Jungfru, när man besmit-
 ,, tar sin egen kropp? hwarföre skall then ena delen wara reen och then
 ,, andra ören? och fast än mig intet är owitterligit, at horerie skattas
 ,, för en ringa syndh af största dhelen i werldene, så måste dock E.
 ,, M. ackta, hwar och en laghsens brott och öwertredhielse, icke så
 ,, som then lettferdighe werldene, utan såsom Gud; henne acktar, hwil-
 ,, ken laghsens instiktare och Dommare är och igenom Paulum seijer: håll
 ,, tig ifrån horerie. Han är och then, som öfwer alla Horkarlar fält
 ,, denne förskreckelige dom: ingen Horkarl skal ärfwa Gud; Rike, och
 genom

21 igenom Johannis munt räknar hoorete för en af the wederslygge-
 22 ligaste syndher, utslutandes then thet bedrifwer, ifrån thet Himmel-
 23 ska Hierusalem. Berente så E. M. hoos sig self, om en menni-
 24 ska må hålla thet för ringa, som af Guds blifwer högt ackadt, och
 25 om ene menniska skall fritt blifwa tillåtit at gindra thet Gud så stren-
 26 geltigen förbudit. Man må läsa alle wärdfliga Historier, skall man
 27 föllan finna någon beständig wehltrefnad för den såd som slutit af
 28 en oflyst länd eller i oflysta fäng. Med en oförgietelig styggelse be-
 29 fteckade then högwise Konung Salomo sin stora och jämförliga wis-
 30 het med, när hans kött och blod bedrog, honom til löfackuga Qwin-
 31 nor, och beräknas honom hans synd til så mycket större fördom-
 32 melse, som han war med större wijsheit för andra men-
 33 niskior begåfwadt, wehltretandes, at then som weet sin
 34 Herres welja och intet gör ther efter, han är wärdig dubbelt
 35 straff. E. May:st förmanar jagh therefore å Guds wegnar, at then
 36 wijsheit Glorwärdigste i äminnelse Konung Odsaf har med mycket
 37 insida och flit lärit E. M. lära, intet må wijsa sig ofruktosam i the
 38 stycker, som then best hords röna, så framt E. M. will undwika then
 39 fördommelse eljest alla Hoorkariar på Guds rättferdiga doms dag
 40 oundwikeligen ofwergåå skall. Men så jagh nämner then Alsmech-
 41 tige Gudens strenga och rättwissa dom, blir jagh på E. May:st weg-
 42 nar helt försträckt, weet ock intet huru swaras skall inför then rett-
 43 ferdige Domaren, the ärhliche Swenske Riddersman H. Nils Sture
 44 then E. M. self dräpte. Herre Sven Sture, Herre Erik Sture, Herre
 45 Abraham Gustafsson, hwilka efter E. May:st befallning uti sitt of-
 46 skyldiga fengelse tyrantfeliggen mördades, med fädhana obetencksam-
 47 het at then intet tillstades först anamma Herrans Högwärdige Rätt-
 48 ward, och således få sina Synders förlåtelse, hwilket war en fast o-
 49 chrestelig gerning långt wederslyggeligare än then tyrannens Kor-
 50 nung Christierns war i Stockholm, hwilket jagh så mycket better
 51 minnes, sou jagh thet self med egna ögon full af förstreckelse
 52 ansåg, hade ock så nära i thetta blodbadet omkommit med Wæster
 53 Oluf min sähliga Broder, så han dristeligalalade och sigh för ty-
 54 ranniet grufwade, widh thet Biskop Mantas i Strängnes så oflyt-
 55 digt, som alle andre then gången bles marterad, Ther icke en af
 56 tyrannens folk Evert Leuf benemd, tytt til nation tagit of i för-
 57 swar, i thet han hasteliga ropade til Biddels knechterne som hade,

23 Och wid håret gripit och släpat till then med swerdet tillreds stöd af
 24 Och afhugga, sägiandes: „Koner these unge män som icke äro Swenske
 25 utan Tyskar, thet han ock ey annat wiste emedan wij med honom
 26 intet långan tid förut, uti Wittenberg öfwat et förtroligt umgänge,
 27 ther af Gud; outransafeligha wägar röntes, at wij så underligha
 28 utom all förmodan undansurpo tyrannens hender. E. May: s gerning
 29 wid ofwanneinde Swenske Herrars ofsyldiga död och blodsutgiutelse
 30 se rekna med rätta E. M. til sidre last; ty Kung Christiern war
 31 en Dansk, hwilket folkslag, til Swea manna blod alltid tderstat, dock
 32 thet aldrig med tapper och ährlig hand utgiut, utan fast ofta med
 33 list, swel och mechtia fakkeliga. Och E. M. är infödd Swensk Arse-
 34 furste, som borde wara landens Fader, och them ofsyldighom och trog-
 35 nom Swenskom mannom biständig slite tyranniskt wäld och ohöf-
 36 ofog at afböja. Här har Konungen utan all gifna orsak, giordt
 37 Qwinnr werntösa, Barn Faderlösa, the ährlige Herrar liflösa, sig
 38 stelf allom indlenskom til en styggelse, och utlenskom fiendom til ett
 39 ätblöje, hwad wilje I swara then fördrånade Gudenom på then strenga
 40 domsens dag. ta the grofwa laster, som nu synas lika som små sand-
 41 korn skola ta blifwa såsom the största berg, och straffet således så
 42 mycket odrägeligare, som E. M. till högre stånd och wärde än andre
 43 menniskor på jorden uphögt warit. Man skal mhera lyda Gudi
 44 an menniskor säjler Skriften, hafwa therför the som efter E. M.
 45 befallningh bemette Herrar mördar, ett swårt straff at förwänta.
 46 Men fast olideligare syndastraff står Konungen stelf före, som thet
 47 befalt, och hafwer fått swerdet uti handene; att ther med styra sin
 48 undersäte efter Lagh och rätt, afwerja fienden, och Ingalunda, at ther
 49 med sina onda lustars och begiärelers lystnad på sine undhersätare
 50 reflekta. Hwilket är tyranners endhe ändhamäl: ty såsom en from
 51 Konung, håller sin högsta ähra och heelighet bestå theruti, at han
 52 med flit sitt embete efterkommer, bemödar sigh, att all godh lagh til
 53 undersätarens wählferd uprättad, må blifwa wid mact hållen, und-
 54 får uti thetas lycksalighet, som en rett naturlig Fader sin största
 55 förnöjelse, uti thetas godwilliga hierta får högsta säkerhet, och ack-
 56 tar steds thet gemena bästa såsom sitt eget, ja högre än sine egne
 57 begiärelser och wähluster; altså menar en tyrann och omild Konung,
 58 att hans högsta ähra och största lycksalighet består uti sina egne
 59 ähregiruga lustars fylnad, tencker att hans säkerhet består uti un-
 60 der

,,derfåtarenas twedrect och uxor, förordnar utlendningar och frem-
 ,,mande till sina ypperste Män med them han Landet regera skall
 ,,bår till sina egna hemsfödingar intet förtroende, utaf hwilka han
 ,,the förnemste och ädlesto, med all siitt eftertractar at dräpa, mördg,
 ,,och på hwarshanda sätt låta omkomma, af mistancka som skulle the
 ,,en gång upresa hufvudet, och hemnas hans tyranniska regemente.
 ,,Då han sent omsider, alt sådant begynner ångra, blifwer hans åns-
 ,,ger wend i förtwiflan och förtwiflan i raserie, under hwilket han mån-
 ,,ge okristelige befallningar utgifwer, then åländiga hopene af hans un-
 ,,derfåtare, som ån igånlesde åro, til förtryck och undergångh, hwilka
 ,,befallningar hans utlendste betienter med sådhan sit efterkomma,
 ,,som skulle the ifrån Himmelen wara nedkomne, intet betractandes,
 ,,at man widh sådhan tillfälle skall som tillförene sades, mhera lydha
 ,,Gudh ån menniskor. Konungen döymme nu sielf, om han såsom en
 ,,mild Konung eller såsom en tyran regerat; ett ondt och gnogande
 ,,samwetes qwal lærer för E. M. framläggia ett långt och förestreckeli-
 ,,gigt syndha register, ther widh E. May:s namn står intecknadt uti
 ,,the wederstyggeiligste tyranners tahl. Wål ryser mitt födt och blod
 ,,sföre, att skrifwa thesa orden, af fructan för sin eghen timmeliga
 ,,undergångh och olycko; men emedan jagh åre af Gudhs Andas un-
 ,,derwiift, att åhörarenas blod skal på Dommedag kreswias utur Lä-
 ,,rarenas hendher, fördristar jagh migh intet af fructan för thenna
 ,,strenga rekenskapen, lemna thenna förmaningen ogjord. Jag reknar
 ,,migh för fast lycksalig, om *Johannis* Döparens blodhiga bijla skall
 ,,thesa gamla lemmar för sanningen skuld i grafwen nederläggia, för
 ,,hwilken förhelige gerning Gudh dock E. M. nådeligen beware! jag
 ,,protesterar in för Gudh, och beropar mig på E. May:s egit samhwes-
 ,,te, att thetta år intet första gången, som jag E. M. sådhan stycker
 ,,föresteller, åndoch jagh ther med fdgo ting annat utrettat, ån löje
 ,,och föræckt åstadkommit, men om thet medh löje beståndigt afföper,
 ,,lärer then ofalhiga ewigheten utwisa, ther intet en sann ånger öfwer
 ,,syndherne, och en thidig omwendhelse ifrån theras onsko emellankommer.
 ,,Annu står nådhenenes döer yppen, men timman och stundhen på hwilken
 ,,then tilslutas skall, år sannerligen öwis; thesföre i dagh medan J hören
 ,,Herrans röst, så förhårdar icke edhor hiertan. Hår tildraga sig i lan-
 det

"Det månggh underlig hendelser och tecken, them Gudh oss för ögonen
 "wisar, på thet wi oss måtte föreställa, att yran ähr satt till rothen
 "på thrådhet; blygs icke att bekenna syndhen för Gudh och menniskor,
 "och att bedja them om förläthelse, hwilkas hiertan af sorgh wilja för-
 "smechta, på thet at theras tårar icke må ropa wee och förbannelse
 "öfwer Konungen. David war och en Konung, men blygdes dock inthet
 "bekenna att han war en stor syndhare. E. M. påminne sig hwad
 "wij oss emellan talade intet månggh timmar för än thet wedersyggel-
 "ligha mordet här i Upsala blef bedrifwit; Jag sluter nu medh in-
 "nerligh bön inför Gudh, thetta mitt rettsinte bref. Then högste Gu-
 "den umwendhe Konungens hierta ifrån fördömmelsens wåggh, på then
 "wåggh som lånder til Himmelen, att så intet these trogne lärdom-
 "mar och ömhiertade förmaningar, måtte blifwa nersädde på ett fruct-
 "löst helleberg, som then Ewangeliska parabolon lyder, men skulle an-
 "norledhis aflöpa, och dödsens dom för migh thetta brefs wet tillba-
 "kas följa, skall jagh wåra hierteligen nögd, att jagh lättadt mitt
 "samwete och friadt min själ.

Laurentius Petri

Erkebiskop i Upsala.

Bättre Sent än aldrig *)

Swad är som tiuser så mitt öra?
 Swad wacker Syn! hwad får jag hëra?
 Uck! Hwilcken röst! Swad Harmoni!
 På Sedolårans Thron . . . Iphigenie!
 Och straxt uti en billig yra
 Ett Stöckhlom lysnar wid din lyra,
 Det hänrycks för hwart enda Slag!
 Från röda bröst Du wet det lufswa Wisets ledar
 Som under Erörijas egna drag

Dig,

*) Insändt.

Dig skal en årestod bereda:
Sår fort at sprida smak bland Nordens rasta folk,
Siung dygdens helgd, war dinna kånstors tolk,
Dig kan ej första Rolen sela . . . . .
Men ån ett ord . . . Gudomliga Alceste!
Jag ber . . . Lått wackert bli hårnåst
I någon efterpiece at Spela.

No. 87. och 88-utgiffwes den 20 Junii eller nästa Fredag.
Stockholm, Tryckt hos Commissarien P. A. BRÖDIN, 1783.

Dag-Bladet:

Wälsignade Tryck-Friheten.

Tredje och Sidsta Stäcken,

N:o 87. och 88.

Stockholm den 20 Junii 1783.

Inpromta i Kungsträdgården d. 7 Junii 1783 *).

Sörgefrens Drottning! nej . . . ej någon dräge Dig ödljer,
Ett medfödt Majestät i walmarn ödljer sig,
Din Cederlila wärt, den wördnad som Dig följer
Din blida Gudablick, Din gång förräder Dig

Ja — född den ringaste Herdinna

För Dig ehwar Du kom, en Theon Du skulle finna,

Och hwar Du will, Du härskas Kan.

Du syns, förtjusar, Hiärtan winner,

Du med et ögnakast den äran hinner

Dit en Semiramis igenom Sward ej hann.

En skönhet får ju nytt behag

Då Hennes spridda hår i wårdslös ställning hänga

Så ger och ensald prackt åt Dina Höga Drag

Är Solen swept i måln, sig dock des strålar tränga

Igenom andekrets flor, och båda Lif och dag.

Caract.

*. Insändt samma dag men ej kunnat förr införas, hwilket torde tillgifwas.

Carakter och Porträtt af Mamsell Sophia A . . . g som bor på
Regerings-gatan. *)

Sophia är lyckligt född, Hon har et ganska bunt hjerta, och dens-
na känslfullhet gör Hennes inbillnings kraft stundom nog häf-
tig och mindre lätt at styra, Hon har Snarare et städat än
genomträngande förstånd, Humeuret lätt, men likväl
olika, utseendet almänt, men behageligt: en Physionomie som röjer
känslor, och som icke ljuger; man kan nalkas Henne med köld, men
icke lemna Henne utan rörelse. Andra kunna hafwa goda egenskaper
som felas Henne; andra kunna i högre grad äga dem Hon har, men
ingen har bättre afpassade egenskaper för at utgöra en lycklig Character.
Hon wet at draga fördel äfwen af sina fel, och om Hon wore mera
fullkomlig, wore Hon mycket mindre behagelig.

Sophia är ej skön, men hos Henne glömma Karlarne wackra frun-
timmer, och skönheter äro misnögdas med sig sjelfwa. Hon synes knapt
wacker wid första åsigtan, men ju mera man ser Henne, ju mera för-
skönas Hon; Hon winner wid det som så många andra förlora, och
det Hon winner en gång, förlorar Hon ej mera. Man kan hafwa
wackrare ögon, wackrare mun, lyckligare utseende; men man kan ej
wara bättre wärdt, ha listigare Hy, hwitare händer, en mindre fot,
behageligare och mera ädel uppsyn. Utan at föblinda, intager Hon
och man kan ej säga hwarföre.

Sophia älskar granlåt och förstår sig derpå, Hon tycker om at
klåda sig nått, men Hon hatar praecten. Hennes Klådedrägt förenar
ensald och behag; Hon will ej ha det som lyser, utan det som pass-
sar. Hon är okunnog om hwilka färgor äro moderna, men Hon wet
ganska wäl hwilka som klåda Henne bäst. Det fins ej något ungt
fruntimmer som tycks gifra sin toilette med mindre sorgfällighet, och
som ändå studerar den mera, ej det minsta af Hennes parure är dit-
fatt af en händelse, men konsten är cacherad. Des prydnad är gan-
ska modest til utseende, men i sjelfwa werket rätt coquette; Hon
utbreder ej sina skatter. Hon döller dem, men inbillnings kraften eldas
härigenom så mycket mera. Då man ser Henne, säger man: „Se
„där en modest och förnuftig flicka; men så länge man är hos
Henne, fästes både hjerta och ögon wid Hennes person, utan at man
kan

Kan dra dem därifrån, och man skulle säga at hela denna så enkla prydnad blott är satt på sit ställe för at af inbillningen styckewis borttagas.

Sophia har medfödda lyckliga egenskaper. Hon känner dem och har ej försummat dem; men som Hon ej haft tillfälle använda mycket konst wid deras odlande, har Hon nögt sig med at öfwa sin röst at sjunga med behag och med smak, sina små förter at gå lätt, och at wid alla tillfällen wara munter, fri och okonstlad.

Hwad Sophia häst kan, och hwad man med största omsorg underwisat henne, äro Grunttimmers löjder äfwen dem man försummar, så som at sielf tillkåra och sy sina Robar. Det ges ej något sy-arbete som Hon ej kan giöra, och som icke roar Henne, men det arbete som Hon föredrar för alt annat, är at knyppla, emedan det ej finnes något som ger en mera behagelig ställning, och hwarest Händerna wisas under mera lätthet och behag. Hon har äfwen winlagt sig om at lära flera Hushållslybtor, Skapad at en gång sielf bli matmor, lär Hon sig at styra sit eget Hushåld, då Hon förestår sina föräldrars; Hon kan deltaga i tjenstefolkets göromål, och det altid med nöje. Man kan ej giärna befalla annat än det man sielf lärt wärkställa: det är orsaken hwarföre Hennes Mor så syhelsätter Henne, men Hon går ej för långt deri, des första skyldighet är at weta sticka sig som sticka, och det är nu en enda som Hon tänker på at uppfylla. Des afsigt är at blott gå sin Mor tilhanda, och lätta en del af Hennes omsorger.

Sophias snille är behageligt utan at wara djupt, et snille hwarom man ingen ting säger, emedan man aldrig finner Henne ha mer eller mindre än det som Henne naturligen tillhör. Nog af: Hon har så mycket som behagar folk som talar wid Henne, fast det ej är Särdeles odladt, efter det begrep man i allmänhet gör sig om et odladt Grunttimmerssnille: Ty Hennes är ej bildadt genom läsning; utan genom samtal med Hennes Föräldrar, genom Hennes egna anmärkningar, och de rön Hon gjordt i den lilla werld Hon sedt. Sophia är glättig af naturen; Hon war äfwen yr i sin barndom; men Hennes Mor har så småningom flingradt Hennes skygthet, af fruktan att et hastigt ombyte snart skulle ge det ögnablick tillkänna som hade gjort det nödwändigt. Hon har derföre blifwit modeste och förbehållsam, äfwen innan tid war at blifwa det; och nu då den tiden är kommen, så är det Henne lätta
re

re at behålla den tom Hon tagit sig, än det nu skulle wara at taga den, Det är roligt at se Henne stundom genom en qwarlemning af wanan öfwerlemna sig at barnliga håftigheter, och sedan genast stilla sig, tåga, slå ner ögonen och rodna: Mellantiden af bägge åldrarna, bör wäl deltaga något i hwardera.

Sophia är för känslofull at alltid behållaet lika humeur, men Hon är mera god än at Hon dermed skulle trötta andra; det är blott sig sjelf som Hon skadar. Om man säger et enda ord som stöter Henne, så tråter Hon ej, utan Hennes hjerta oroas; Hon söker komma undan för at få gråta. Om i detta ögnableck Hennes Får eller Mor kalla Henne, kommer Hon genast glättig och leende, hon hastar at borttorcka sina tårar, och qwästa sina suckar.

Hon är ej heller aldeles fri från capricer. Då Hennes Humour blir för långt drifwit, så glömmet Hon sig lätt. Men lemna Henne tid at betänka sig, så skal Hennes sätt at reparera sit fel, nästan göra Henne en förtjenst därpå; om man bannar Henne, så är Hon höfelig och undergiftwen, och man ser at Hon ångrar sig at haft orätt. Om man och ingen ting säger, tillstår Hon dock sjelf sitt fel och det så uyrigtigt, at det wore omöjligt at icke föråta Henne. Så snart Hon fått tillgift, utwisar Hennes glädie och wänskaps betygelse från hwilken börda Hjertat blifwit lättadt, med et ord, Hon lider tålligt andras misstag och rättar med nöje sina egna. Sådan är Hennes löns ålskwärda naturelle, imman wi bortskämt den. Ridnet är skapat för at lyda oss, och åswen för at fördraga wår orättwisa; man kan aldrig tvinga en gosse härtill: wåra känslor uppresa sig mot orättwisa; Naturen har ej skapat oss at tåla den.

Sophia har Religion, men en enkel och förnuftig Religion, så lärosattser och mindre Gudaktighets öfningar; eller snarare, Då Hon måst känner den moraliska, uppoffrar Hon sin hela lefnad at tjena Gud i det Hon gör godt. Uti alla de undervisningar som Hennes Föräldrar gifwit Henne i detta ämne, är Hon wand wid en wördsam undergiftwenhet, i det de alltid sagt Henne „min Dotter, dessa kunskaper höra ännu ej til din ålder; din Man skal underrätta dig, när din tid blir“. För öfrigt, i stället för långa Discourser om Gudsfruktan, nöja de sig med at predika den för Henne genom sit efterdömmet, och detta Exemplet är prägladt i Hennes hjerta.

Sophia älskar dygden; kärleken til den samma har blifwit Hen-

nes härskande böjelse. Hon älskar henne emedan dygden utgör qvinnans ära, och emedan et dygdigt Fruntimmer synes Henne nästan lika med Angelarne; Hon älskar dygden, såsom den enda vägen til en sann lycka, och emedan Hon ej ser annat än uselhet, olycka, Nam och förrætt i et nedrigt Fruntimmers lefnad; Ruteligen älskar Hon Hennes, emedan dygden älskas af Hennes wördnadswärda Far, och Hennes ämna och wärdiga Mor; icke nögda med at wara lyckliga genom deras egen dygd, willa de äfwen wara det genom Hennes, och Sophias förnämliga lycka är hoppet at kunna utgöra deras. Alla dessa tankar gifwa Hennes en enthoskälme som upplyfter själen, och som leder alla Hennes begär til en så ädel böjelse. Sophia blir dygdig til sista andedrägten; Hon har swurit det i sin själ, och det på en tid, då Hon kände huru swårt en sådan ed är at hålla; Hon har swurit det då Hon börde återkallat sin förbindelse, om Hennes känslor kunde öfverwäldiga Henne.

Sophia har ej den lyckan at wara en älskwärd Fransyska, kall til temperämentet och coquette af Högmöd, som håldre wil lysa än behaga, som söker tidsfördrif men aldrig et wärkeligt nöje. Hon känner endast behöfwet at älska, och detta oroar Hennes hjerta; Hon har förlorat sin förra glättighet; flygtiga lekar äro ej gjorda för Henne: långt ifrån at fruckta för enslighetens ledsnad, söker Hon henne. Där tänker Hon på Den som borde göra den behagelig för Henne: alla andra trötta Hennes; Hon wil ej hafwa tilbedjare, utan en älskare; Hon tycker mera om at alltid behaga en enda hederlig karl, än at erhålla modets bifall, som warar en dag, och sedan byter sig i förrætt.

Fruntimren äro dommare öfwer karlarnes förtjenster, lika som dessa fednare äro öfwer fruntimrens; detta är å hysse sidor deras rättighet och ingen af dem är ofunnog derom. Sophia känner denna rättighet, och brukar den äfwen, men likwäl med den beskiedlighet som anstår Hennes ungdom, Hennes öförfarenhet och Hennes stånd; Hon dömmar ej om andra saker än dem Hon förstår, och när det tjänar til at utwickla någon nyttig grundsats. Hon talar med största försigtighet om frånwarande, i synnerhet om fruntimmer, men när det stier, säger Hon alt det goda Hon wet om dem, det är en heder som Hon tror sig wara skyldig sit kön; och om dem som Hon ej wet at berättat något godt, så talar Hon aldrig.

Sophia, har ringa öförfarenhet af werlden, men Hon är höflig, artig